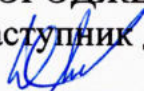

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Запорізький електротехнічний фаховий коледж
Національного університету «Запорізька політехніка»

ПОГОДЖЕНО

Заступник директора з НР

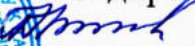

Юрій ПАЧКОЛІН

29.03 2024

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. директора коледжу

Олександр НАЗАРОВ

29.03. 2024

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
З ПРЕДМЕТА «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ»

для вступників на основі повної загальної (профільної) середньої освіти,
освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра,
освітньо-кваліфікаційних рівнів молодшого спеціаліста
та «кваліфікований робітник»,
освітніх ступенів молодшого бакалавра, бакалавра, магістра
у 2024 році

Розглянуто та затверджено на засіданні

ЦК суспільних дисциплін

Протокол 29.03.2024 № 8

Голова ЦК -Марина БАБЕНКО

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Історія України займає одне з центральних місць у розвитку особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу та сучасної європейської цивілізації; необхідність збереження та збагачення українських культурно-історичних традицій, шанобливого ставлення до національних святинь, української мови, історії, формування культури міжетнічних і міжособистісних відносин.

Змістове наповнення історичної освіти базується на засадах україноцентризму та виховання рис патріота України, людини з гуманістичними і демократичними цінностями. Найважливішим завданням історичної освіти є відновлення та збереження історичної пам'яті, формування національної ідентичності та відродження інтересу до історії України, її культури, традицій і звичаїв. Співбесіда з історії України дає змогу визначити рівень підготовки абітурієнтів з історії України, необхідний для формування ідентичності та почуття власної гідності через осмислення соціального та морального досвіду минулих поколінь, розуміння історії і культури України в контексті історичного процесу.

Програму співбесіди з історії України для вступників до Відокремленого структурного підрозділу «Запорізький електротехнічний фаховий коледж Національного університету «Запорізька політехніка», які здобули повну загальну (профільну) середню освіту (ПЗСО), освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» (КР), освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітньо-професійний ступінь фахового молодшого бакалавра, освітній ступінь молодшого бакалавра (НРК5), освітній ступінь бакалавра (НРК6), освітній ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) (НРК7)) розроблено з урахуванням чинної програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 № 696.

Програма з історії України орієнтує абітурієнтів, на ті явища, закономірності, які вони повинні знати, та предметні уміння, якими повинні володіти, для вдалого проходження індивідуальної усної співбесіди.

Програма складається з пояснювальної записки та основної частини.

В основній частині подано перелік тем, що охоплюють історичний період «Історія України (друга половина XVI – початок XXI ст.)».

Основна частина складається з трьох складових, у першій з яких подано назви тем, у другій – зміст тем, у третій – результати навчально-пізнавальної діяльності з предметних знань та умінь.

Наприкінці програми подано список рекомендованої літератури, що стане у нагоді абітурієнтам при підготовці до вступних випробувань.

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

для індивідуальної усної співбесіди

Назва теми	Зміст історії України	Результати навчально-пізнавальної діяльності
<p>Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI.</p>	<p>Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1556-1561 рр. - створення Пересопницького Євангелія; 1556 р.- заснування князем Дмитром Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої відомої Січі; 1569 р. - Люблінська унія; утворення Речі Посполитої; 1586 р. – утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи у м. Львів; 1596 р. – Берестейська церковна унія; утворення Української греко-католицької церкви (УГКЦ); персоналії: Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького; значення понять і термінів: «воєводство», «низове козацтво», «ресстрове козацтво», «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «кошовий отаман», «гетьман», «клеїноди», «Українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література»; історично-культурні пам'ятки: мініатюри Пересопницького Євангелія – 1556–1561 рр.; Острозький замок: Кругла (Нова) вежа - кінець XVI ст.; ансамбль площі Ринок у м. Львів: Чорна Кам'яниця-кінець XVI ст., будинок Корнякта – 1580 р.; євангеліст Лука: гравюра з львівського «Апостола» - 1574 р.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дата та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами, <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воєводства на українських землях та їхні центри; <i>характеризувати</i> соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст.; суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, здобутки в галузі культури; військово- політичну організацію козацтва; діяльність православних братств; становище православної церкви; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини та наслідки Люблінської та Берестейської уній, перших козацьких повстань; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні</p>

		джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.
Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII.	Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620-1630-хрр. «Ординація Війська Запорозького ...». Культура. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р. Духовність.	<i>Знати</i> дати подій: 1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного на м. Москва; 1621 р. – Хотинська битва; 1625 р. Куруківська угода; 1632 р. - «Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Київської колегії; 1637-1638 рр. - повстання під проводом Павла Павлока, Якова Острянина, Дмитра Гуні; персоналії: Петра Могили; значення понять і термінів: «фільварок», «кріпак», «панщина», «Золотий спокій»; історично-культурні пам'ятки: ансамбль Успенської церкви у м. Львів; церква Успіння- 1591-1629 рр., вежа Корнякта - 1572-1578 рр., каплиця Трьох Святителів - 1578 р.; ансамбль кафедрального костелу у м. Львів; каплиця Боїмів – 1609-1617 рр.; портрет Петра Конашевича-Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного – 1622 р.; замок у с. Підгірці (Львівська область) – 1635-1640 рр.; Іллінська церква у с. Суботів – 1656 р.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі українські землі у складі різних держав; воєводства Речі Посполитої на українських землях; <i>характеризувати</i> політичне та соціально-економічне становище в українських землях, становище православної та греко-католицької церков; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> наслідки «добы героїчних походів козацтва» перших десятиліть XVII ст., козацьких повстань 1620-1630-х рр.; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.
Національно-визвольна війна українського народу середини XVII.	Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького.	<i>Знати</i> дати подій: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. - Зборівська битва; Зборівський договір; 1651 р. – Берестецька битва, Білоцерківський договір; 1652 р. - Батозька битва; 1653 р. – Жванецька облога, Кам'янецький договір; 1654р. - Переяславська рада, українсько-московський договір («Березневі

	<p>Внутрішньо-та зовнішньополітична діяльність уряду Б.Хмельницького.</p>	<p>статті»); 1656р. – московсько-польське перемир'я; значення понять і термінів: «покозачення», «національно-визвольна війна», «Гетьманщина», «Військо Запорозьке»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно- визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським договорами, місця основних подій війни; <i>характеризувати</i> відносини Війська Запорозького з Річчю Посполитою, Кримським ханством, Молдовою, Московією, Швецією та Трансільванією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-московського договору 1654 р.; діяльність вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи; <i>пояснювати</i> наслідки й значення найважливіших битв війни та договорів у розгортанні національно-визвольної боротьби; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.</p>
<p>Козацька Україна наприкінці 50 – 80-х рр. XVII.</p>	<p>Внутрішньо-та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50 - 80-х рр. XVII ст. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1658 р. - Гадяцький договір; 1659 р. – Кононопська битва; 1667 р. - Андрусівське перемир'я; 1669 р. - Корсунська угода, визнання Правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681 р. - Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. - «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові; значення понять і термінів: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події – з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Османської імперії, Речі Посполитої; <i>характеризувати</i> зміст політичних</p>

		<p>угод, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя; діяльність вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини та наслідки Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель; особливості адміністративно-політичного устрою Слобідської України та Лівобережної Гетьманщини; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.</p>
<p>Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII.</p>	<p>Гетьманщина в 1687 – 1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702 – 1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20 - 30-х рр. XVIII ст. Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734-1750 рр.). Культура. Києво-Могилянська академія. Духовність.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1708 р. - українсько-шведський союз, зруйнування Батурина; 1709 р. – зруйнування московитськими військами Чортомлицької Січі, Полтавська битва; 1710р. – «Конституція...» Пилипа Орлика; 1713 р. - ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. - заснування Нової (Підпільненської) Січі; значення понять і термінів: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «змосковщення/зросійщення», «козацьке бароко», «козацький літопис»; історично-культурні пам'ятки: портрет Богдана Хмельницького авторства Вільгельма Гондіуса – середина XVII ст.; Троїцький собор Троїцько-Лллінського монастиря в м. Чернігів - 1679-1689 рр.; Покровський собор у м. Харків - 1689 р.; ікона «Покров Богородиці» (з портретом Богдана Хмельницького)- I половина XVIII ст.; оборонна синагога в м. Жовква - 1692-1698 рр.; Георгіївська церква Видубицького монастиря в м. Київ - 1696---1701 рр.; Преображенська церква у с. Великі Сорочинці - 1732 р.; ікона Йова Кондзелевича «Вознесіння Христове» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський; гравюра Івана Мигури «Іван Мазепа серед своїх добрих справ» - 1706 р.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій; явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі українські землі, у складі різних держав; території, підвладні гетьманам Лівобережної України, події Північної війни на території України; <i>характеризувати</i> діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст основних положень «Конституції...» Пилипа Орлика;</p>

		<p>діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни, наслідки Полтавської битви для українських земель; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.</p>
<p>Українські землі в другій половині XVIII ст.</p>	<p>Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація автономії Гетьманщини. Опришківський та гайдамацький рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1764 р. – остаточна ліквідація посади гетьмана; 1768 р.- Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація Запорозької Січі; 1780-1782 рр. - ліквідація особистої залежності селян в Австрійській імперії; 1783 р. - закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України; 1783 р. - підкорення Російською імперією Кримського ханства; персоналії: Григорія Сковороди; значення понять і термінів: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамака», «Коліївщина»; Гайдамацький рухи; історично-культурні пам'ятки: собор святого Юра у м.Львів - 1744--1762 рр.; Андріївська церква у м. Київ-1747-1757 рр.; ратуша в м. Бучач-1751 р.; Покровська церква в м. Київ- 1766 р.; Троїцький собор у м. Новомосковськ (архітектор Яким Погрібняк) - 1775-1780 рр.; Успенський собор Почаївської лаври – 1771-1783 рр.; палац Кирила Розумовського в м. Батурин - 1799-1803 рр., сучасний вигляд; скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у м. Львів (скульптор Йоганн Пінзель); <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі українські землі у складі різних держав; територіальні зміни, що відбулися на українських землях унаслідок поділів Речі Посполитої, російсько-турецьких війн (1768-1774, 1787-1791рр.), ліквідації Кримського ханства (1783), території охоплені опришківським і гайдамацьким рухами, Коліївщиною; <i>характеризувати</i> основні напрями політики Російської імперії щодо України, особливості опришківського та гайдамацького рухів, територіально-адміністративний устрій та господарське життя Нової (Підпільненської) Січі, політику Австрійської імперії щодо</p>

		західноукраїнських земель; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини та наслідки опришківського й гайдамацького рухів, скасування гетьманства, ліквідація Запорозької Січі, поділ Речі Посполитої, приєднання земель Правобережної України та Кримського ханства до Росії; <i>пояснювати</i> значення Гетьманщини та Запорозької Січі в історії України; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.
Українські землі у складі Російської імперії XVIII – в першій половині XIX ст.	Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.	<i>Знати</i> дати подій: 1798 р - видання «Енеїди» Івана Котляревського; 1828 р. - ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 - січень 1826 рр. - повстання Чернігівського полку; 1830- 1831 рр. - польське визвольне повстання; 1840 р. - перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка; 1846--1847 рр. - діяльність Кирило-Мефодіївського братства; персоналії Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша; значення понять і термінів: «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масон», «промисловий переворот»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>ствілювати</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події - з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі Російської імперії, територіальні зміни, що відбулися внаслідок російсько-турецької війни 1806--1812 рр.; <i>характеризувати</i> асиміляційну політику Російської імперії щодо України, економічний розвиток і соціальні відносини, початок національного відродження, поширення в Україні російського та польського суспільних рухів, програмні засади, документи та діяльність Кирило-Мефодіївського братства; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.
Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX	Адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка	<i>Знати</i> дати подій: 1816 р. - створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священиків; 1833-1837 рр. – діяльність «Руської трійці»; 1837 р.- видання «Русалки Дністрової»; 1848 р. – скасування панщини в Галичині, створення Головної Руської Ради, видання першої українськомовної газети «Зоря Галицка»; персоналії: Маркіяна Шашкевича;

	<p>Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848 – 1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848 – 1851 рр.). Досвід парламентаризму.</p>	<p>значення понять і термінів: «будителі», «революція», «Весна народів»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі українські землі у складі Австрійської імперії; <i>характеризувати</i> перебіг українського національного руху під час революції 1848-1849 рр. в Австрійській імперії; політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки; початок національного відродження, форми соціального протесту населення; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> наслідки подій 1848-1849 рр., причини та значення українського національного руху в західноукраїнських землях; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми</p>
<p>Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.</p>	<p>Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1805 р. - відкриття університету в м. Харків; 1834 р. - відкриття університету в м. Київ; 1839 р. - ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі; персоналію Івана Котляревського; значення понять і термінів: «класицизм», «романтизм»; історично-культурні пам'ятки: будівля Київського університету 1837 – 1843 рр.; картина Василя Тропініна «Дівчина з Поділля»; картини Тараса Шевченка «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842); офорти з серії «Живописна Україна»; пам'ятник князю Володимирі в м. Київ - 1853 р.; пам'ятник градоначальнику та генерал-губернатору Арману де Рішельє в м. Одеса (скульптор Іван Мартос) – 1828 р.; картина Василя Штернберга «Садиба Г. С. Тарновського в Качанівці» -1837 р.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>характеризувати</i> основні явища і процеси розвитку культури; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> умови та особливості розвитку культури кінця XVIII - I половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.; <i>сприймати та</i></p>

		<i>інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.
Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.	Події Кримської війни 1853 – 1856 рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформи 1860 – 1870-х рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873 – 1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу.	<i>Знати</i> дати подій: 19 лютого 1861 р. - царський маніфест про скасування кріпосницького права в Російській імперії; 1863 р. - Валувєвський циркуляр; 1863-1864 рр. - польське національно-визвольне повстання; 1876 р. - Емський указ; персоналії: Володимира Антоновича, Павла Чубинського, Ісмаїла Гаспринського; значення понять і термінів: «Київська козаччина», «земство», «громадівський рух»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>характеризувати</i> основний зміст реформ 1860-1870-х рр. та особливості їх проведення на українських землях, зміни в соціальному складі населення в II половині XIX ст., процеси модернізації; національний рух на українських землях у складі Російської імперії, національну політику Росії; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> наслідки Кримської війни для України, наслідки реформ 1860-1870-х рр., Валувєвського циркуляру та Емського указу; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.
Українські землі у складі Австро-Угорщини в другій половині XIX ст.	Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки наукового товариства імені Шевченка». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.	<i>Знати</i> дати подій: 1868 – створення у м. Львів товариства «Просвіта»; 1873 р. - створення у м. Львів Літературного товариства імені Тараса Шевченка (від 1892 р. – Наукове товариство імені Тараса Шевченка); 1890 р. - утворення Русько-української радикальної партії; 1899 р. - створення Української національно-демократичної партії та Української соціал-демократичної партії; персоналії: Івана Франка; значення понять і термінів: «трудова еміграція», «кооперація», «москвофіли», «українофіли», «народовці», «радикали», «партія», «нова ера»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і

		<p>термінів; <i>характеризувати</i> особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у II половині XIX ст.; зміни в соціальному складі населення, основні течії суспільно - політичного руху; діяльність «Просвіти» та Наукового товариства імені Тараса Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини та наслідки трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху; особливості українського національного руху, місце і роль провідних діячів західноукраїнських земель в українському національному рухові II половини XIX ст.; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.</p>
<p>Культура України в другій половині XIX ст. – на початку XX ст.</p>	<p>Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1865 р. – відкриття Новоросійського університету; 1875 р. – відкриття Чернівецького університету; персоналії: Агатангела Кримського, Лесі Українки, Михайла Вербицького, Миколи Лисенка, Соломії Крушельницької; значення понять і термінів: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм»; історично-культурні пам'ятки: резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в м. Чернівці - 1864-1882 рр.; Володимирський собор у м. Київ - 1862-1896 рр.; будівля оперного театру в м. Одеса- 1884-1887 рр.; будинок з химерами в м. Київ – 1901 – 1903 рр.; будинок Полтавського губернського земства- 1903--1908 рр.; будинок страхового товариства «Дністер» у м. Львів - 1905-1906 рр.; пам'ятник Богдану Хмельницькому в м. Київ (скульптор Михайло Микешин) - 1888 р.; картина Миколи Пимоненка «Святочне Ворожіння» - 1888 р.; картина Сергія Васильківського «Козаки в степу» - 1890 р.; картина Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» - 1880--1891рр.; картина Івана Труша «Портрет Лесі Українки» - 1900 р.; картина Олександра Мурашка «Дівчина в червоному капелюсі» -1902-1903 рр.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>характеризувати</i> основні</p>

		<p>культурні явища, процеси другої половини XIX- початку XXст.; розвиток освіти; науки; літератури, образотворчого, музичного мистецтва, архітектури, становлення професійного театру; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> умови розвитку культури в другій половині XIX - на початку XX ст.; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.</p>
<p>Українські землі у складі Російської імперії в 1900 – 1914 рр.</p>	<p>Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907 – 1914 рр.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1900 р. – створення Революційної української партії (РУП); 1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1905 р. – створення першої в Наддніпрянській Україні «Просвіти»; значення понять і термінів: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенець», «страйк»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>характеризувати</i> особливості економічного та соціального розвитку (процес монополізації, розвитку сільського господарства, утворення українських політичних партій, розвитку самостійницької і автономістської течій в національному русі), національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905-1907рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, особливості проведення аграрної реформи Петра Столипіна та її запровадження в Україні; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> основні тенденції політичного, соціально-економічного розвитку українських земель у складі Російської імперії на початку XX ст., причини та наслідки посилення національного гніту в 1907-1914 рр.; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.</p>
<p>Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900-1914 рр.</p>	<p>Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1909 р. обрання Андрея Шептицького митрополитом УГКЦ; 1907 р. - впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків; персоналії: Андрія Шептицького; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події,</p>

	західноукраїнських земель.	явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; <i>визначати</i> правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>характеризувати</i> економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху, діяльність національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт», політичних партій; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини активізації політичного руху на початку ХХ ст., його результати, роль Андрея Шентицького в піднесенні національного життя; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми
Україна в роки Першої світової війни	Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз Визволення України. Загальна українська рада. Воєнні дії на території України в 1914—1917 рр. Українці в арміях воюючих держав. Українські січові стрільці. Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914—1917 рр.	<i>Знати</i> дати подій: серпень 1914 р.; - утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців (УСС), створення Союзу визволення України; 1914 р. – Галицька битва; 1915 р. – утворення Загальної української ради; 1916 р. – Брусилівський прорив; значення понять і термінів: «світова війна», «Галицько-Буковинське генерал-губернаторство», «мобілізація», «евакуація»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; <i>визначати</i> правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі військові події на території України в 1914-1917 рр., бойовий шлях легіону УСС, Галицько-Буковинське генерал-губернаторство; <i>характеризувати</i> територіально - політичні плани ворогуючих держав щодо українських земель, позиції українських політичних сил щодо війни, політичне життя та соціально - економічне становище населення в роки війни; діяльність вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> політичні та соціально-економічні наслідки війни для українського суспільства; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.
Початок Української революції.	Революційні події в Україні в 1917 – на початку 1918 р. Українізація армії. Еволюція поглядів	<i>Знати</i> дати подій: березень 1917 р. – утворення Української Центральної Ради (УЦР); квітень 1917р. – Всеукраїнський національний конгрес; червень 1917р.- I Універсал УЦР; липень 1917 р.- II Універсал УЦР; листопад 1917р. – III

	<p>політичних сил України в питанні самовизначення. Універсали Української Центральної Ради. Відносини УЦР з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення УНР. Кримськотатарський національний рух. «Всеукраїнський з'їзд рад» у м. Харків. Перша війна більшовицької Росії з УНР. Бій біля станції Крути. Події 1917 р. в Криму. Проголошення незалежності УНР. Окупація більшовицькою Росією України. Берестейський мирний договір. Вигнання більшовиків із території УНР. Похід Петра Болбочана на Крим. Конституція УНР.</p>	<p>Універсал УЦР; 9 (22) січня 1918р. – IV Універсал УЦР, проголошення незалежності Української Народної Республіки (УНР); січень 1918р.- бій біля станції Крути; січень (лютий) 1918 р. – Берестейський мирний договір між УНР та державами Четверного союзу; значення понять і термінів: «автономізація», «самостійники», «Українська Центральна Рада», «універсали УЦР», «Генеральний Секретаріат», «Вільне козацтво», «Установчі Збори», «більшовизм», «курултай»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; <i>правильність</i> застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі територію УНР згідно з III Універсалом УЦР; напрямки наступу більшовиків під час першої війни Росії з УНР; територію УНР за Берестейським мирним договором; характеризувати діяльність УЦР, українських партій; основні положення універсалів УЦР; взаємовідносини УЦР з Тимчасовим урядом, та більшовицькою Росією; боротьбу за владу в Києві в жовтні- листопаді 1917 р.; ультиматум Раднаркому; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини Української революції, її характер; роль «Всеукраїнських з'їздів рад» у містах Київ та Харків; причини та наслідки першої війни більшовицької Росії з УНР; здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі; <i>пояснювати</i> історичне значення універсалів УЦР; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.</p>
<p>Розгортання Української революції. Боротьба за відновлення державності</p>	<p>Гетьманський переворот. Українська Держава. Західноукраїнська Народна Республіка. Український національний рух на Буковині й у Закарпатті. Акт злуки УНР та ЗУНР. Українсько-польська війна 1918-1919 рр. Директорія. Друга війна більшовицької Росії з УНР. Більшовицький</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 29 квітня 1918р. - державний переворот і прихід до влади - Павла Скоропадського; 1 листопада 1918 р. – Листопадовий зрив у Львові; 13 листопада 1918 р. – проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР); листопад 1918 р. – заснування Української академії наук (УАН); 14 листопада-1918 р. - утворення Директорії; 22 січня 1919 р.-проголошення Акта злуки УНР та ЗУНР; грудень 1919--травень 1920 рр. - Перший Зимовий похід армії УНР; квітень 1920 р. - Варшавська угода; березень 1921 р. - Ризький мирний договір; 1921 р. - утворення</p>

	<p>режим в Україні. Ухвалення Конституції УСРР 1919 р. Політика «воєнного комунізму». Червоний терор. Військова інтервенція Антанти на півдні України. Денікінський режим в Україні. Повернення більшовицької влади. Перший Зимовий похід. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Другий Зимовий похід армії УНР. Холодноярська республіка (1919 – 1922 рр.). Культура та духовність.</p>	<p>Української автокефальної православної церкви (УАПЦ); листопад 1921 р. - Другий Зимовий похід армії УНР; персоналії: Володимира Вернадського; значення понять та термінів: «Директорія», «соборність», «отаманщина», «воєнний комунізм»; «червоний терор», «інтервенція», «Чортківська офензива», «Київська катастрофа», «автокефальна церква»; історично-культурні пам'ятки: пам'ятник Тарасові Шевченку в м. Ромни (скульптор Іван Кавалерідзе) – 1918 р.; картина Григорія Нарбути «Еней та його військо -1919 р.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі територію Української Держави Павла Скоропадського; хід воєнних дій на території України в 1918-1921 рр.; <i>характеризувати</i> внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана Павла Скоропадського, Директорії УНР, ЗУНР, Української Соціалістичної Радянської Республіки (УСРР), зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя в Україні в 1918-1921 рр.; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини гетьманського перевороту та падіння влади гетьмана Павла Скоропадського; особливості внутрішнього та зовнішнього становища УНР часів Директорії; причини і наслідки українсько-польської війни та підписання Симоном Петлюрою Варшавської-угоди; причини поразки Української революції; <i>пояснювати</i> історичне значення відновлення української державності на східно- та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки УНР та ЗУНР); <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.</p>
<p>Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні</p>	<p>Масовий голод у південних губерніях УСРР. Антирелігійна кампанія. НЕП в УСРР. Вхідження УСРР до складу СРСР. Утворення Кримської АСРР.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1921-1923 рр. – масовий голод в Україні; 1922 р. - вхідження УСРР до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР); 1923 р. - початок політики коренізації/українізації в УСРР; 1925 р. - проголошення курсу на індустріалізацію; значення понять і термінів: «тоталітарний</p>

	<p>Національна політика радянської влади в УСРР. Молдавська АСРР. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності. Політика коренізації/українізації в УСРР. Згорання непу і перехід до директивної економіки. Індустріалізація. Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Культура. Духовне життя.</p>	<p>режим», «нова економічна політика (неп)», «коренізація», «українізація», «індустріалізація»; історично-культурні пам'ятки: літографія Василя Касіяна «Гуцул з квіткою», естамп «Карпатська мати» - 1923 р.; картина Федора Кричевського «Життя»: триптих («Любов. Сім'я. Повернення»)-1925-1927 рр.; будівля Держпрому в м. Харків - 1925 - 1928 рр; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події - з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921- 1928 рр.; <i>характеризувати</i> складові непу, процес стабілізації економічного й соціального життя в Україні; національну, релігійну та церковну політику в Україні, коренізацію/українізацію та її наслідки; особливості української культури; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини та наслідки вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні; коренізації/українізації, її вплив на суспільство та українську культуру; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.</p>
<p>Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні</p>	<p>Форсована індустріалізація. Насильницька колективізація. Примусові хлібзаготівлі. Опір селянства. Голодомор 1932—1933 рр. — геноцид Українського народу. Масштаби та наслідки Голодомору. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання. Політичні процеси 1920-х — початку 1930-х рр. Згорання українізації. Ідеологізація суспільного життя в Україні. Культ особи. Великий терор. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Національно-демографічні</p>	<p>Знати дати подій: 1928/1929-1932рр.- перша п'ятирічка; 1928р. - судовий процес у Шахтинській справі; 1929 р. - початок насильницької колективізації; 1930 р. - судовий процес у справі Співки визволення України (СВУ); 1932-1933 рр. - Голодомор в Україні; 1934 р. - перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва; -1937 р. -ухвалення Конституції УРСР; 1937-1938 рр. - «Великий терор»; персоналії: Олександра Довженка; значення понять і термінів: «соціалістична індустріалізація», «п'ятирічка», «колективізація сільського господарства», «репресії», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «Голодомор», «чорна дошка», «націонал-ухильництво», «розстріляне відродження», «Головне управління таборів (ГУТаб)», «паспортна система», «геноцид», «соціалістичний реалізм»; історично-культурні пам'ятки: картина Миколи Самокиша «Бій Богуна з Чарнецьким під Монастирищем в 1653 р.»- 1931 р.; будівля Верховної Ради УРСР у м. Київ - 1936-</p>

	<p>зміни. Розстріляне відродження. Антирелігійна кампанія.</p>	<p>1939 рр.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; <i>визначати</i> правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі основні індустриальні об'єкти, побудовані в роки перших п'ятирічок, райони, що найбільш постраждали від Голодомору; <i>характеризувати</i> сутність політики форсованої індустриалізації та насильницької колективізації; взаємозв'язок між складовими політики сталінського та тоталітарного режиму (індустриалізація, колективізація, «культурна революція», масові репресії); зміни в соціальній структурі населення, особливості культурного життя періоду; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини джерела фінансування та наслідки політики форсованої індустриалізації та насильницької колективізації; причини та наслідки масових репресій, Голодомору; <i>пояснювати</i> взаємозв'язок між економічними перетвореннями та структурними змінами в суспільстві, масовими репресіями; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.</p>
<p>Західноукраїнські землі в міжвоєнний період</p>	<p>Правовий статус українських земель у складі Польщі. Національна політика та міжнаціональні відносини. Економічне і соціальне становище населення. Українська кооперація. Просвітні організації краю. Українські політичні і громадські організації. Українська військова організація (УВО) й Організація українських націоналістів (ОУН). Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя. Українські землі у складі Чехословаччини. Правовий статус</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1920 р. - підписання Бессарабського протоколу, визнання країнами Антанти входження Бессарабії до складу Румунії; 1923 р.- визнання країнами Антанти входження Східног. Галичини до складу Польщі, саморозпуск уряду ЗУНР; 1925 р. – утворення Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО); 1929 р. – утворення Організації українських націоналістів (ОУН); 1930 р. – проведення польською владою акції «пацифікації»; 1938 р. - надання автономії Підкарпатській Русі -у складі Чехо-Словаччини; 15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України; значення понять і термінів: «осадництво», «пацифікація», «інтегральний націоналізм», «русинство», «політична еміграція»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в</p>

	<p>Закарпаття. Суспільно-політичне й економічне життя. Карпатська Україна. Карпатська Січ. Культура та духовність. Політичне і культурне життя української еміграції.</p>	<p>історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини; територіальні межі Карпатської України; характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920-1930-х рр. на політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини, в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х рр.; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини поділу українських земель між різними державами в 1920-1930-х рр. та їх наслідки для суспільства; причини і наслідки діяльності українських політичних сил; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.</p>
<p>Україна в роки Другої світової війни</p>	<p>Українське питання у міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Окупація Червоною армією Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії. Радянізація. Масові політичні репресії 1939—1940 рр. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941—1942 рр. Відступ Червоної Армії. Мобілізаційні заходи. Злочини комуністичного тоталітарного режиму. Окупація України військами Німеччини та її союзниками. «Новий порядок». Масове знищення мирного населення. Голокост. Опір окупантам. Український визвольний рух. Проголошення Акта відновлення Української Держави. Поліська січ. Українська повстанська армія. Українсько-</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 23 серпня 1939 р. – радянсько-німецький договір про ненапад і таємний протокол до нього («пакт Молотова-Ріббентропа»); 1 вересня 1939р.- початок Другої світової війни; 17 вересня 1939 р. – вторгнення Червоної армії на територію Західної України; червень 1940 р. – вторгнення Червоної армії на територію Бессарабії та Північної Буковини; 22 червня 1941 р. – напад Німеччини на СРСР; 30 червня 1941 р. – проголошення Акта відновлення Української Держави; 14 жовтня 1942 р. – створення Української повстанської армії (УПА); грудень 1942 р. – початок вигнання німецьких військ та їх союзників з України; 6 листопада 1943 р. – вигнання німецьких окупантів з м. Київ; січень - лютий 1944 р.- Корсунь-Шевченківська наступальна операція; 28 жовтня 1944 р.- завершення вигнання німецьких військ та їх союзників з території України; 9 травня 1945 р.- День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні; 2 вересня 1945 р. – завершення Другої світової війни; значення понять і термінів: «радянська», «план "Барбаросса"»; «випалена земля», «нацистський новий порядок», «план "Ост"», «Голокост»; «остарбайтери», «концтабори», «колабораціонізм», «похідні групи», «Поліська Січ.», «бандерівці», «чорносвітники», «депортація», «український визвольний рух»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність</p>

	<p>польське протистояння. Радянський партизанський рух. Бойові дії 1942—1943 рр. Вигнання німецьких військ та їх союзників із Правобережної та Південної України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Завершення бойових дій на території України. Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй. Внесок українського народу в перемогу над нацизмом. Українське питання на Ялтинській і Потсдамській конференціях. Ціна війни. Культура й духовність.</p>	<p>історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі українські землі, приєднані до УРСР у 1939-1940 рр.; основні події, пов'язані з початком та завершенням вигнання з України німецьких загарбників і їх союзників; окупаційні зони, на які була поділена Україна; території активних дій різних течій руху опору окупантам; <i>характеризувати</i> суть гітлерівських планів «Барбаросса» та «Ост»; «нацистського нового порядку», Голокост, діяльність українського визвольного руху, діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> наслідки радянсько-німецьких договорів. 1939 р. для українських земель, політики радянзації новоприєднаних до УРСР територій; причини поразок Червоної армії у 1941-1942 рр., основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу в перемогу над нацистською Німеччиною та її союзниками; особливості культури й духовного життя в період війни; <i>пояснювати</i> наслідки найважливіших воєнних подій 1941 – 1944 рр. на території України, депортації кримських татар та інших народів Криму; <i>сприймати-та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.</p>
<p>Україна в перші повоєнні роки</p>	<p>Україна — співзасновниця ООН. Встановлення кордонів УРСР у міжнародних договорах. Посилення радянзації та репресії у західних областях УРСР. Український визвольний рух у 1944—1950-х рр. Обмін населенням між Польщею та УРСР. Масові депортації (1944—1946 рр.). Операції «Вісла» і «Захід». Ліквідація УГКЦ. Внутрішньополітична й економічна ситуація в УРСР. Масовий голод 1946—1947 рр. Ідеологічні кампанії. «Чистки» творчої інтелігенції. Культура й духовність.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 1945 р.- входження Закарпаття до складу УРСР; квітень 1945 р. - Україна - співзасновниця Організації Об'єднаних Націй (ООН); березень 1946 р.- ліквідація УГКЦ; 1946-1947 рр. - масовий голод в Україні; квітень - липень 1947 р. - проведення польською владою операції «Вісла»; жовтень 1947 р. – проведення операції «Захід»; 1951 р. - встановлення західного кордону УРСР; персоналії: Йосипа Сліпого; значення понять і термінів: «відбудова», «операція "Вісла"», «операція "Захід"», «ждановщина», «лисенківщина», «космополітизм», «холодна війна»; історично-культурна пам'ятка: картина Тетяни Яблонської «Хліб» - 1949 р.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої</p>

		України; <i>характеризувати</i> політику влади щодо соціально-економічного, культурного, релігійного і повсякденного життя, хід операцій «Вісла» та «Захід», діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> особливості та наслідки радянської заходних областей, причини та наслідки проведення операцій «Вісла» та «Захід», розгортання ідеологічних кампаній; <i>пояснювати</i> причини масового голоду в Україні, ліквідації УГКЦ; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.
Україна в умовах десталінізації	Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах. XX з'їзд КПРС. Десталінізація і лібералізація суспільного життя. Зміни адміністративно-територіального устрою: входження Кримської області до складу УРСР. Зміни в управлінні господарством. Зародження дисидентського руху та його течії. «Шістдесятництво». Антирежимні виступи 1960-х рр. Культура й духовність.	<i>Знати</i> дати подій: 1953-1954 рр.- повстання політичних в'язнів у сталінських концтаборах, ліквідація ГУТабу; лютий 1954 р.- входження Кримської області до складу УРСР; 1956 р.-XX з'їзд КПРС - засудження культу особи; 1959 р.- утворення Української робітничо- селянської спілки; 1959 р. - утворення Клубу творчої молоді «Сучасник» у м. Київ; персоналії : Василя Стуса, Василя Симоненка; значення понять і термінів: «десталінізація», «культ особи», «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргосп», «шістдесятники», «дисиденти»; історично-культурна пам'ятка: картина Катерини Білокур «Хата в Богданівці» - 1955 р.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; <i>визначати</i> правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі зміни в адміністративно-територіальному устрої України; <i>характеризувати</i> сутність процесу десталінізації; спроби реформ управління економікою в середині 1950 – 1960-х рр., особливості розвитку культури; сутність антирежимного руху та його течії; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>пояснювати</i> причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР; <i>визначати</i> наслідки процесу лібералізації, реформ для українського суспільства, причини виникнення та значення антирежимного руху; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.
Україна в період	Ідеологічні орієнтири партійно-радянського	<i>Знати</i> дати подій: 1965 р. - перша хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1970-

<p>загострення кризи радянської системи</p>	<p>керівництва. Конституція УРСР 1978 р. Економічна ситуація в УРСР. Дисидентський рух: течії, форми та методи боротьби. Українська громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод. Самвидав. Кримськотатарський національний рух. Культура й духовність.</p>	<p>1972 рр. - видання самвидавного «Українського вісника»; 1972 р.- друга хвиля масових затримань діячів антирежимного руху; 1976р. - утворення Української громадської групи сприяння виконанню Гельсінських угод (УГГ); персоналії: Івана Дзюби, Сергія Параджанова, Івана Миколайчука, Олесь Гончара; значення понять і термінів: «застій», «дефіцит», «розвинений соціалізм», «номенклатура», «самвидав», «тамвидав», «правозахисник»; історично-культурні пам'ятки: картина Марії Приймаченко «Гороховий звір» - 1971 р.; пам'ятник засновникам Києва: (Київ, Щек, Хорив і їх сестра Либідь) (скульптор Василь Бородай)-1982 р.; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; <i>визначати</i> правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>характеризувати</i> наслідки змін в політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр.; стан економіки; основні вимоги та напрями дисидентського руху 1960-1970-х рр., явища у сфері культури, політику зросійщення; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> причини політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, активізації спротиву, досягнення та проблеми розвитку соціальної сфери; <i>пояснювати</i> значення дисидентського руху; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми; <i>візуально розпізнавати та характеризувати</i> вказані історично-культурні пам'ятки.</p>
<p>Відновлення незалежності України</p>	<p>Початок перебудови в СРСР. Чорнобильська катастрофа. Стан економіки. Шахтарські страйки. Гласність і політичний плюралізм. Український національно-демократичний рух. Зміни в політичному керівництві УРСР. Формування багатопартійної системи. Вибори до Верховної Ради УРСР і до місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Революція на</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: квітень 1985-р. – початок «перебудови»; 26квітня 1986 р. - катастрофа на Чорнобильській атомній електростанції (АЕС); вересень 1989 р. - створення Народного руху України за перебудову; березень 1990 р.- проведення перших альтернативних виборів до Верховної Ради УРСР; 16 липня 1990 р. - ухвалення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України; жовтень 1990 р.- «революція на граніті»; 24 серпня 1991 р.- ухвалення Верховною Радою УРСР Акта проголошення незалежності України; 1 грудня 1991 р.- проведення Всеукраїнського референдуму та обрання Президента України; значення понять і термінів: «ринкові відносини», «перебудова», «гласність», «український</p>

	<p>граніті. Створення Автономної Республіки Крим (АРК). Меджліс кримськотатарського народу (червень 1991 р.). Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р. Акт проголошення незалежності України. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Розпад СРСР. Міжнародне визнання України. Культура. Духовне відродження.</p>	<p>національно-демократичний рух», «плюралізм», «багатопартійність»; «суверенітет», «президент», «референдум», «незалежність»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>характеризувати</i> зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального і національного рухів, зв'язок між національно-демократичним і дисидентським рухами як формами українського визвольного руху, процес формування багатопартійності, зміст Декларації про державний суверенітет України та Акта проголошення незалежності України, особливості соціально-економічного становища УРСР; діяльність вказаного історичного діяча; <i>визначати</i> причини та наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення, падіння авторитету Комуністичної партії України; <i>пояснювати</i> причини розпаду СРСР і його наслідки для державотворення в Україні; значення відновлення незалежності України; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.</p>
<p>Становлення України як незалежної держави</p>	<p>Державотворчі процеси в незалежній Україні. Повернення кримських татар на історичну батьківщину. Статус Криму. Суспільно-політичне життя. Особливості формування багатопартійності. Конституція України. Економіка України в 1991—1998 рр. та в 1998—2004 рр. Запровадження гривні. Демографічні та міграційні процеси. Олігархічна система. Початок інтеграції в європейський і світовий простір. Політична розбудова суспільства. Рухи протесту початку 2000-х рр. Помаранчева революція. Україна в</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 6 грудня 1991 р. – започаткування Збройних Сил України; липень 1994 р. - обрання Леоніда Кучми Президентом України; 1995 р. - обрання України членом Ради Європи (РЄ); 28 червня 1996 р. - ухвалення Конституції України; вересень 1996 р. – запровадження національної грошової одиниці-гривні; жовтень-грудень 2004 р. – «Помаранчева революція», обрання Президентом України Віктора Ющенка; персоналії: Любомира Гузара; значення понять і термінів: «тіньова економіка», «олігарх», «корупція», «поліконфесійність», «Помаранчева революція»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; <i>співвідносити</i> дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України; <i>характеризувати</i> державотворчі процеси, зміни в політичному,</p>

	<p>системі міжнародних відносин. Культура й духовність.</p>	<p>соціально-економічному, національному, культурному житті, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий простір; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності; <i>пояснювати</i> причини європейської інтеграції України; <i>сприймати та інтерпретувати</i> різновидові історичні джерела, що стосуються теми.</p>
<p>Творення нової України</p>	<p>Суспільно-політичне життя України в 2005 – 2013 рр. Авторитарний режим Віктора Януковича. Революція гідності. Небесна Сотня. Анексія Росією Криму. Агресія Росії проти України. Російсько-українська війна. Добровольчі батальйони. Волонтерський рух. Реакція світової спільноти. Спроби мирного врегулювання. Соціально-економічний розвиток України до і після 2014 р. Євроінтеграційний поступ України: угода про асоціацію між Україною та ЄС. Режим безвізового в'їзду в країни ЄС для громадян України. Культура й духовність.</p>	<p><i>Знати</i> дати подій: 2008р. - вступ України до Світової організації торгівлі (СОТ); січень 2010 р. - обрання Віктора Януковича Президентом України; листопад – 2013 – лютий 2014 рр. - революція Гідності; червень 2014 р. – обрання Петра Порошенка Президентом України; 2014 р. – підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (ЄС); вересень 2014р., лютий 2015 р. – Мінські домовленості; значення понять і термінів: «Євромайдан», «революція Гідності», «Небесна Сотня», «анексія», «сепаратизм», «антитерористична операція», «тимчасово окупована територія», «кіборг», «волонтерський рух», «люстрація», «громадянське суспільство», «безвізовий режим», «екуменізм»; <i>встановлювати та групувати</i> вказані дати відповідно до подій, явищ, процесів; співвідносити дати та історичні факти, (події, явища, процеси) з періодами, факти-події- з явищами, процесами; <i>визначати</i> послідовність історичних подій, явищ, процесів; <i>визначати</i> правильність застосування в історичному контексті вказаних понять і термінів; <i>розпізнавати</i> на картосхемі адміністративно-територіальні одиниці України (області, АРК, міста Київ, Севастополь); <i>характеризувати</i> перебіг державотворчих процесів в Україні впродовж останнього десятиліття; природу походження, рушійні сили та значення Євромайдану і революції Гідності; чинники формування громадянського суспільства в незалежній Україні; важливість для України політичної асоціації, економічної інтеграції та впровадження безвізового режиму з ЄС; діяльність та здобутки вказаних історичних діячів; <i>визначати</i> основні тенденції суспільного розвитку України за часів незалежності; основні тенденції та протиріччя соціально-економічного розвитку України в 2005-2008, 2008-2014 і після 2014 р.; <i>пояснювати</i> передумови, ознаки та наслідки агресії Росії проти України; <i>сприймати та інтерпретувати</i> історичні джерела, що стосуються теми.</p>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ ПІД ЧАС ІНДИВІДУАЛЬНОЇ СПІВБЕСІДИ

Відповідь абітурієнта оцінюється екзаменаційною комісією за шкалою оцінювання від 100 до 190 балів.

Відповідь оцінюється 180-190 балами тоді, коли абітурієнт показує глибоке та повне знання та розуміння всього обсягу програмного матеріалу; повне розуміння сутності аналізованих понять, явищ, закономірностей та взаємозв'язків. Вміє скласти повну та правильну відповідь на основі вивченого матеріалу; виділяти основні тези, факти; самостійно та аргументовано робити аналіз, узагальнювати висновки. Викладає матеріал послідовно, чітко, складно, обґрунтовано та безпомилково. дає відповідь у логічній послідовності з використанням прийнятої термінології; робить власні висновки; формує точне визначення та тлумачення основних понять. Допускає не більше одного недоліку, який легко виправляє на вимогу екзаменатора.

Відповідь оцінюється 160-179 балами тоді, коли абітурієнт показує знання всього вивченого програмного матеріалу. Надає правильну відповідь, допускає незначні помилки та недоліки при відтворенні матеріалу, визначенні понять, неточності при використанні наукових термінів або у висновках та узагальненнях; матеріал викладає у певній логічній послідовності, при цьому припускає одну негрубу помилку або не більше двох недоліків і може їх виправити самостійно вимогу або за невеликої допомоги екзаменатора; в основному засвоїв навчальний матеріал.

Відповідь оцінюється 140-159 балами тоді, коли абітурієнт засвоїв основний зміст навчального матеріалу, але має прогалини, недостатньо розуміє окремі положення, що мають важливе значення. Припустився помилок і неточностей у використанні наукової термінології, надав недостатньо чіткі визначення понять. Відповідав неповно, несистематизовано, фрагментарно, припускаючи одну - дві грубі помилки

Відповідь оцінюється 120-139 балами тоді, коли абітурієнт володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу, не розкрив основний зміст матеріалу; не робить висновків та узагальнень, не знає і не розуміє значну чи основну частину програмного матеріалу в межах поставлених питань або має слабо сформовані та неповні знання

Відповідь оцінюється 100-119 балами тоді, коли абітурієнт володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів. Знання загалом мають хаотичний характер. При відповіді (на одне питання) допускає більше двох грубих помилок

У разі, якщо абітурієнт не дав жодної правильної відповіді, тобто не володіє матеріалом то ухвалюється рішення про негативну оцінку («незадовільно»).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(може містити будь-який посібник з історії України для абітурієнтів)

1. Більчук М. Історія України. Підготовка до ЗНО. Історично-культурні пам'ятки. Історичні персоналії / М. Більчук, О. Давидова, Г. Давидов. – Тернопіль, Підручники і посібники, 2019. – 112 с.
2. Бурнейко І. О., Хлібовська Г. М., Крижановська М. Є., Наумчук О. В. Історія України. Рівень стандарту : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. – Тернопіль : Астон, 2018. – 256 с. : іл.
3. Власов В.С. Історія України (рівень стандарту) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / В.С. Власов, С.В. Кульчицький. – Київ : Літера ЛТД, 2018 – 256 с.
4. Власов В. С. Історія України (профільний рівень) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / В. С. Власов, С. В. Кульчицький. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 304 с.
5. Власов В.С. Історія України (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / В.С. Власов, С.В. Кульчицький. – Київ : Літера ЛТД, 2019 – 256 с.
6. Власов В. С. Історія України (профільний рівень) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / В. С. Власов, С. В. Кульчицький. – Київ : Літера ЛТД, 2019. – 288 с.
7. Власов В. Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання і державної підсумкової атестації / В. Власов, С. Кульчицький. О. Панарін. – Київ: Літера ЛТД, 2020. – 512 с.
8. Гісем О. В. Історія України (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. загал. серед. освіти / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. — Харків : Вид-во «Ранок», 2018. — 240 с. : іл.
9. Гісем О. В. Історія України (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 288 с. : іл.
10. Гісем О. В. Історія України (профільний рівень) : підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / О. В. Гісем, О. О. Мартинюк. — Харків : Вид-во «Ранок», 2019. — 256 с. : іл.
11. Даниленко В.М. Історія України : рівень стандарту : підруч. для 11-го кл. закл. заг. серед. освіти / Віктор Даниленко, Мирослава Смольницька. – Київ : Генеза, 2019. – 224 с. : іл.
12. Земерова Т. Історія України. Таблиці та схеми / Т. Земерова. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. – 448 с.
13. Мудрий М.М. Історія: Україна і світ (інтегр. курс, рівень стандарту): підруч. для 10 кл. закл. загальної середньої освіти / М.М. Мудрий, О.Г. Аркуша. — Київ : Генеза, 2018. — 304 с.
14. Мудрий М.М. Історія: Україна і світ (інтегр. курс, рівень стандарту): підруч. для 11 кл. закл. загальної середньої освіти / Мар'ян Мудрий, Олена Аркуша. — Київ : Генеза, 2018. — 304 с.

15. Панчук І. Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання і державної підсумкової атестації / І. Панчук. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2020. – 496 с.
16. Панчук І. Історія України. Довідник школяра. – Вид. 2-ге, пер. і доп. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2017 – 592 с.
17. Панчук І. Історія України: Збірник тестових завдань для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання та державної підсумкової атестації / І.Панчук – Тернопіль: Підручники і посібники, 2019 – 272 с.
18. Пометун О. І. Історія України (рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / О. І. Пометун, Н. М. Гупан. — К. : УОВЦ «Оріон», 2018. — 256 с. : іл.
19. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. Історія України [рівень стандарту] : підручник для 10 кл. закладів загал. серед. освіти / Н.М. Сорочинська, О.О. Гісем. — Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2018. — 256 с.
20. Сорочинська Н.М., Гісем О.О. Історія України [рівень стандарту] : підручник для 11 кл. закладів загал. серед. освіти / Н.М. Сорочинська, О.О. Гісем. — Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2019. — 240 с.
21. Струкевич О. К. Історія України (рівень стандарту) : підруч. для 10 класу закладів загальної середньої освіти – К. : Грамота, 2018. – 240 с.: іл.
22. Струкевич О. Історія України (рівень стандарту): підруч. для 11 класу закладів загальної середньої освіти / Олексій Струкевич, Степан Дровозюк. – Київ: Грамота, 2019 – 240 с. : іл.

Голова ЦК
суспільних дисциплін

Марина БАБЕНКО